

Smjernice za nabavu knjižnične građe

2015.

S A D R Ž A J

UVOD	3
1. Polazišta	3
2. Knjižnični fond Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica	4
2.1. Knjižnična građa	4
2.2. Standardi nabave knjižnične građe	4
2.3. Izgradnja knjižničnog fonda i nabavna politika	4
3. Nabava knjižnične građe	5
3.1. Građa koja se nabavlja	5
3.2. Jezici	6
3.3. Načini nabave knjižnične građe.....	6
3.4. Temelji za kupnju knjižnične građe	6
3.5. Kriteriji za nabavu knjižnične građe	6
4. Vrednovanje knjižničnog fonda	7
4.1. Kriteriji vrednovanja fonda	7
5. Izlučivanje i otpis knjižnične građe	7
6. Pristup građi	7
7. Zaključne napomene	8
8. Popis priloga	8
Prilog 1. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Odjelu za odrasle	9
Prilog 2. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Dječjem odjelu	10
Prilog 3. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Stručno-znanstvenom odjelu	11
Prilog 4. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Bibliobusu	12

UVOD

Zadaća je Smjernica za nabavu knjižnične građe koje donosi Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica utvrditi nabavnu politiku te osigurati da se kroz plansku i sustavnu nabavu, sukladno procjenama vrijednosti građe i korisničkim zahtjevima, korisnicima omogući ponuda aktualnih tema i naslova na različitim medijima i formatima, za sve dobne i socio-profesionalne skupine korisnika za potrebe kulturnog uzdizanja, informiranja, obrazovanja, znanstveno-istraživačkog rada, cjeloživotnog učenja i stjecanje informacijske pismenosti, zaposlenja, rekreativne i uživanja u životu uopće.

Smjernice za nabavu knjižnične građe pomagalo su knjižničarima u:

- oblikovanju fonda,
- smještaju knjižnične građe,
- čuvanju i zaštiti knjižnične građe,
- izlučivanju i otpisu knjižnične građe.

1. Polazišta

Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica prema broju stanovnika područja grada Koprivnice (30.872), svrstava se u narodne knjižnice **IV. tipa**, među knjižnice koje pokrivaju područje od 20.000 do 35.000 stanovnika. (*Standardi za narodne knjižnice, N.N. 58/99, čl. 9*)

Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica **narodna** je knjižnica, koja obavlja funkciju **gradske i županijske matične knjižnice**.

U svom radu Knjižnica je usmjerena na **osiguravanje ravnopravnog pristupa znanju, informacijama i kulturnim sadržajima najširem krugu građana** za potrebe obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, odlučivanja i slobodnog vremena.

Fokus je na poticanju čitanja i pismenosti na tradicionalnim i suvremenim medijima, cjeloživotnom učenju djece, mlađih i odraslih, korištenju suvremenom informacijsko-komunikacijskom tehnologijom, socijalnoj inkluziji ranjivih skupina građana i stvaranju adekvatnih prostornih i kadrovskih preduvjeta za društveno slojevitu knjižnicu 21. stoljeća.

Informacijski, knjižnično-animacijski, kulturni i pedagoški rad s članovima i korisnicima Knjižnice odvija se **u Dječjem odjelu, Odjelu za odrasle, Stručno-znanstvenom odjelu i Bibliobusu**.

2. Knjižnični fond Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica

Knjižnični fond Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica obuhvaća knjižničnu građu za sve dobne i socio-profesionalne korisničke skupine, a formira se na osnovi Standarda za narodne knjižnice u RH, prema profilu i zahtjevima postojećih i potencijalnih korisnika.

2.1. Knjižnična građa

Knjižničnu građu narodne knjižnice, u skladu s člankom 7. Zakona o knjižnicama, čini svaki jezični, slikovni ili zvučni dokument na lako prenosivom materijalu ili elektronički čitljivom obliku informacijskoga, umjetničkog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, proizведен u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, a što sve knjižnica drži u svojem knjižničnom fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima.

Knjižničnom gradom narodne knjižnice smatraju se i igre, igračke i sl. ako su dio knjižničnog fonda. U skladu s člankom 17. Standarda za narodne knjižnice (N.N. 58/99), osim posebnih zbirk stare građe, cjelokupni fond knjižnične građe u narodnoj knjižnici mora biti aktualan, u njemu moraju biti zastupljena sva područja ljudskog znanja i stvaralaštva kako bi se zadovoljile potrebe korisnika svih dobi odnosno različitosti njihovih obrazovnih i kulturnih razina.

2.2. Standardi nabave knjižnične građe

Kao knjižnica sa županijskom matičnom funkcijom, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica mora imati fond od najmanje 1 knjige po stanovniku županije, kako bi međuknjižničnom posudbom zadovoljila zahtjeve koje ne mogu zadovoljiti općinske ili gradske knjižnice u županiji. (*Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u RH, Narodne novine 43/01, čl. 9.*)

Županijska narodna knjižnica treba imati 45% znanstvene literature, 35% beletristike, 15% dječje i 5% priručne literature. (*Standardi za narodne knjižnice, Narodne novine 58/99, Članak 19.*)

2.3. Izgradnja knjižničnog fonda i nabavna politika

Izgradnja knjižničnog fonda dinamičan je proces koji se sastoji od stalnog priljeva nove građe, ali i od stalnog izlučivanja i otpisa neaktualne (zastarjele, uništene, otuđene ili oštećene). Nabava nove građe, kao i otpis neaktualne, temelji se na stručnim procjenama, a u skladu s važećim zakonima i propisima (*Standardi za narodne knjižnice u RH, NN 58/99., Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe, NN 21/02.*)

Nabavna politika Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica u skladu je s preporukama sljedećih dokumenata: UNESCO-a Manifesta za narodne knjižnice, Kopenhaške deklaracije o važnosti narodnih knjižnica u informacijskom društvu, Izjave IFLA-ine Komisije za slobodu izražavanja i slobodan pristup informacijama *Knjižnice i intelektualna sloboda*, IFLA-inih

smjernica za razvoj službi i usluga u narodnim knjižnicama¹ te Zakona o knjižnicama (NN 105/97, NN 104/00) i Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 58/99.).

Osim izgradnje zbirk namijenjenih zadovoljavaju različitim skupinama korisnika ovisno o njihovo dobroj strukturi (djeca, mladi, odrasli, osobe treće životne dobi), stvaraju se i zbirke za posebne korisničke skupine (osobe s invaliditetom, nacionalne manjine i etničke skupine, beskućnici, zatvorenici, osobe s teškoćama u čitanju). Zbirke nastoje odgovoriti na stvarne obrazovne i kulturne potrebe lokalne zajednice, razvijati različite oblike pismenosti te promicati čitanje, osobito kod djece i mlađih. U nabavi građe i oblikovanju zbirk nastoje se također predviđjeti potencijalne potrebe korisnika.

3. Nabava knjižnične građe

3.1. Građa koja se nabavlja:

- knjige
  - lijepa književnost za djecu, mlađe i odrasle, uključujući lektiru za osnovne i srednje škole
  - edukativne i zabavne slikovnice
  - popularno-stručni i znanstveni naslovi
  - referentna građa i priručnici
- strip
- periodika (novine i časopisi)
- e-knjige
- audiovizualna građa (CD, DVD i dr.)
- elektronički izvori u fizičkom obliku (CD-ROM i dr.)
- pristup on-line bazama podataka
- digitalizirani sadržaji zavičajne i baštinske tematike iz različitih područja
- atlasi, zemljopisne karte, planovi i vodiči, katalozi
- razglednice, fotografije, grafičke mape
- igračke i društvene igre

---

¹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. / uredile christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec ; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. 131. str. ; 24 cm. (Povremena izdanja Hrvatskog knjižničarskog društva. Novi niz ; knj. 20). ISBN 978-953-6001-75-0

3.2. Jezici

Knjižnica nabavlja građu na hrvatskom jeziku kao i na stranim jezicima, za koje postoji ili se predviđa interes korisnika.

3.3. Načini nabave knjižnične građe:

- kupnja
- otkup Ministarstva kulture Republike Hrvatske
- obvezni županijski primjerak
- dar
- vlastita izdanja
- razmjena

3.4. Temelji za kupnju knjižnične građe:

- pregled oglednih primjeraka građe
- odabir iz tiskanih i elektroničkih kataloških ponuda
- prijedlozi korisnika (deziderata)
- praćenje nakladničke ponude putem objava u tisku i na internetu

3.5. Kriteriji za nabavu knjižnične građe:

Osnovni kriteriji u nabavi knjižnične građe su:

- kriterij vrijednosti (obilježja samih djela)
- kriterij potražnje (prema potrebama korisnika)

Specifični kriteriji:

- ugled autora i nakladnika
- interes korisnika
- prikladnost formata za korištenje u knjižnici
- prikladnost predmeta, stila, jezika i razine čitanja za ciljane korisnike
- jasnoća, točnost i logičnost predstavljanja
- stupanj novosti informacija
- način obrade teme
- kvaliteta prijevoda
- fizičke i tehničke karakteristike (uvez, kvaliteta papira, dimenzije i sl.)
- opremljenost djela bibliografskim podacima, kazalima i predgovorima
- relevantnost za korisnike zajednice
- veze s postojećim zbirkama

- pozornost i ocjene kritičara, reczenata i javnosti
- financije (cijena pojedinog primjerka i raspoložive mogućnosti)
- učestalost korištenja zbirki
- relevantnost prema nastavnom i drugim obrazovnim programima

4. Vrednovanje knjižničnog fonda

Knjižnične se zbirke neprestano procjenjuju i vrednuju **u skladu sa zadaćama knjižnice i potrebama korisnika.** Vrednovanje knjižničnog fonda važan je dio nabavne politike Knjižnice. Njime se nastoji poboljšati nabavu i ispraviti nedostatke postojećih zbirki.

4.1. Metode vrednovanja uspješnosti izgradnje zbirki

- usporedba statističkih podataka nabave u određenom vremenskom razdoblju sa Standardima za narodne knjižnice
- usporedba prinovljenih knjiga s listama uspješnica, nakladničkim katalozima, katalozima drugih knjižnica sličnoga tipa
- analiziranje odnosa utrošenih sredstava i količine nabavljenih građe
- analiza ispunjenih i neispunjenih zahtjeva korisnika

5. Izlučivanje i otpis knjižnične građe

Knjižnica redovito pročišćuje svoj fond, izlučuje građu i otpisuje po kriteriju zastarjelosti, dotrajalosti i uništenosti prema Pravilniku o reviziji i otpisu knjižnične građe (članak 46. stavka 2. Zakona o knjižnicama, »Narodne novine« br. 105/97, 5/98 i 104/00). *Pročišćavanje fonda detaljnije je opisano u Smernicama za reviziju i otpis.*

6. Pristup građi

Sva knjižnična građa **načelno** je dostupna svim korisnicima. Građa iz zatvorenih i dislociranih spremišta dostavlja se na zahtjev. Osoblje Knjižnice i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica osigurava pomoć korisnicima pri izboru i traženju potrebne građe. Knjižnica sudjeluje u međuknjižničnoj posudbi kako bi osigurala građu koja fizički nije dostupna u samoj knjižnici.

Pristupom internetu osigurava se dostupnost elektroničkih izvora te se omogućuje pristup određenim online bazama podataka.

7. Zaključne napomene

Ovim se smjernicama potvrđuje da Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica nabavlja građu iz svih područja, bez obzira na vjersku, političku, spolnu ili drugu tematiku.

Smjernice nabavne politike preispituju se i prema potrebi ažuriraju budući da se postavke na kojima se temelje s vremenom mijenjaju.

8. Popis priloga

Prilog 1. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Odjelu za odrasle

Prilog 2. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Dječjem odjelu

Prilog 3. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Stručno-znanstvenom odjelu

Prilog 4. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Bibliobusu

Smjernice za nabavu knjižnične građe prihvaćene su na 194. sjednici Stručnog vijeća Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica, održanoj 1. listopada 2015.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 1.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

U ODJELU ZA ODRASLE

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- ***lijepa književnost***
  - 2 – 4 primjerka proznih naslova
    - za pojedine naslove (ili autore), za koje se unaprijed može pretpostaviti da će biti vrlo traženi, može se nabaviti i više primjeraka (6-10)
  - 1 primjerak poezije, osim zavičajnih naslova poezije 2 primjerka
  - 10 – 15 primjeraka lektirnih naslova za srednje škole – za sve razrede svih usmjerenja
    - pojedinih najtraženijih naslova može se nabaviti i više, ako ima mogućnosti (20-25)
  - 1 primjerak knjiga na brajici
  - 1 primjerak knjiga na uvećanom tisku
- ***strip*** - 1-2 primjerka
- ***priručnici*** - enciklopedije, rječnici, leksikoni itd. - 1 primjerak
- ***knjige na stranim jezicima*** - 1 primjerak, pojedini naslovi lektire 2 primjerka
- ***stručno-popularna literatura***
  - u pravilu, 1-2 primjerka
  - popularnijih naslova 2-4 primjerka

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna i elektronička građa)

- ***DVDigrani i dokumentarni filmovi*** - 1 primjerak
- ***zvučna knjige na CD-ima za slike i slabovidne osobe*** - 1 primjerak
- ***zvučne knjige na CD-ima - Čitajmo na drugačiji način*** - 1 primjerak

3. E-KNJIGE - pretplata na e-knjžnicu i e-lektire

NAPOMENA:

Pri odabiru naslova i konačnoj odluci o količini građe koja će se nabaviti, uz uvažavanje pisanih smjernica, neizbjegjan je određeni stupanj osobne procjene, na osnovu iskustva, poznavanja Odjela, želja i potreba korisnika, međusobne komunikacije i dogovora s kolegama, ulogom i zadaćom Knjižnice. Za svu građu moguća je nabava većeg broja primjeraka u slučaju velike potražnje.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 2.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

U DJEĆJEM ODJELU

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- **slikovnice, knjige za djecu, knjige za mlade**
  - 2 – 4 primjerka, ovisno o kvaliteti sadržaja i potrebama korisnika
  - 6 – 10 primjeraka lektirnih djela za osnovne škole, ovisno o potrebama korisnika
  - 2 primjerka taktičnih slikovnica
  - 1 primjerak knjiga na brajici
  - 1 primjerak knjiga na uvećanom tisku
- **strip** - 1-2 primjerka
- **popularno-stručno naslovi za djecu i mlade** - 1-2 primjerka
- **priručno-referentna zbirka** - enciklopedije, rječnici, leksikoni i sl. - 1 primjerak
- **knjige za djecu i mlade na stranim jezicima** - 1 primjerak
- **stručne knjige i priručnici** za roditelje, odgajatelje, učitelje - 1-2 primjerka
- **knjige i priručnici za pomoć u disleksiji (Čitamo s vama)** - 1-2 primjerka
- **časopisi za djecu i mlade** - 1 primjerak po naslovu
- **časopisi i novine za učitelje i odgajatelje** – 1 primjerak po naslovu

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna, elektronička građa i ostala građa)

AUDIOVIZUALNA GRAĐA

- **DVD igrani, obrazovni, dokumentarni i animirani filmovi** za djecu i mlade - 1-2 primjerka
- **zvučne knjige na CD-ima za slike i slabovidne osobe** - 1 primjerak
- **zvučne knjige na CD-ima - Čitajmo na drugačiji način** - 1 primjerak
- **glazbeni CD-i - pjesme i priče namijenjene djeci i mladima** - 1 primjerak

ELEKTRONIČKA GRAĐA

- **enciklopedije, rječnici, leksikoni i sl. u elektroničkom obliku** - 1 primjerak
- **enciklopedije i PC igre namijenjene djeci i mladima** - 1 primjerak
- **kompjutorski programi kao pomoć u učenju slova i brojeva** – 1-2 primjerka, ovisno o kvaliteti sadržaja

IGRAČKE

- **igračke za djecu predškolskog uzrasta** koje potiču maštlu, kreativnost, stvaralaštvo te potiču djecu na igru i druženje – 1 primjerak
- **taktične igračke** - 1 primjerak

3. E-KNJIGE - pretplata na e-knjiznicu i e-lektire

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 3.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

U STRUČNO-ZNANSTVENOM ODJELU

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- *stručne i znanstvene knjige* - 1-3 primjerka, ovisno o potrebama korisnika
- *priručnici* - enciklopedije, rječnici, leksikoni itd. - 1-2 primjerka, ovisno o potrebama korisnika
- *Zavičajna zbirka* - 1 primjerak
- *županijski obavezni primjerak - STRUČNI NASLOVI* - 1 primjerak
- *zbirka knjižničarske literature* - 2-3 primjerka
- *ČASOPISI* - 1 primjerak

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna, elektronička i ostala građa)

- *Zavičajna zbirka - sva neknjižna građa* - 1 primjerak
- *glazbena zbirka (CD-i)* - 1 primjerak
- *elektronička građa (CD-ROM)* - 1 primjerak
- *razglednice, fotografije* - 1 primjerak
- *grafičke mape* - 1 primjerak
- *plakati* - 1 primjerak
- *efemerna građa* (pozivnice, kalendari, leci, brošure, bookmarkeri...) - 1 primjerak

3. E-KNJIGE - pretplata na e-knjžnicu

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 4.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE U BIBLIOBUSU

Vrsta i količina građe koja se nabavlja: ZA ODRASLE

1. KNJIŽNA GRAĐA

- ***lijepa književnost***
  - 1 – 2 primjerka proznih naslova - a za pojedine naslove (ili autore), za koje se unaprijed može prepostaviti da će biti vrlo traženi, može se nabaviti do 4 primjeraka
  - 1 primjerak odabrane poezije
  - 2 primjerka lektirnih naslova za srednje škole
- ***strip*** - 1 primjerak odabralih naslova
- ***priručnici*** - enciklopedije, rječnici, leksikoni itd. - 1 primjerak odabralih naslova
- ***knjige na stranim jezicima*** - 1 primjerak odabralih jezika i naslova
- ***stručno-popularna literatura*** - 1-2 primjerka
- ***novine i časopise za odrasle*** - tjednici - po 1 primjerak: lokalni tjednik/popularni časopis

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna i elektronička građa)

- ***DVDigrani i dokumentarni filmovi*** - 1-2 primjerka
- ***elektronička građa (CD-ROM)*** - 1 primjerak

3. E-KNJIGE - pretplata na e-knjžnicu

Vrsta i količina građe koja se nabavlja: ZA DJECU

1. KNJIŽNA GRAĐA

- ***slikovnice, knjige za djecu, knjige za mlade***
  - 1 – 2 primjerka, ovisno o kvaliteti sadržaja i potrebama korisnika
  - 4– 6 primjeraka lektirnih djela za osnovne škole, ovisno o potrebama korisnika
  - 1 primjerak taktičnih slikovnica
- ***strip*** - 1 primjeraka
- ***popularno-stručno naslovi za djecu i mlade*** - 1-2 primjerka
- ***priručno-referentna zbirka*** - enciklopedije, rječnici, leksikoni i sl. - 1 primjerak
- ***knjige za djecu i mlade na stranim jezicima*** - 1 primjerak
- ***časopisi za djecu i mlade*** - 1 primjerak po naslovu

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna, elektronička građa i ostala građa)

AUDIOVIZUALNA GRAĐA

- ***DVDigrani, obrazovni, dokumentarni i animirani filmovi*** za djecu i mlade - 1-2 primjerka
- ***zvučne knjige na CD-ima za slike i slabovidne osobe*** - 1 primjerak
- ***zvučne knjige na CD-ima - Čitajmo na drugačiji način*** - 1 primjerak
- ***glazbeni CD-i - pjesme i priče namijenjene djeci i mladima*** - 1 primjerak

ELEKTRONIČKA GRAĐA

- ***enciklopedije, rječnici, leksikoni i sl. u elektroničkom obliku*** - 1 primjerak
- ***PC igre namijenjene djeci i mladima*** - 1 primjerak

IGRAČKE

- ***igračke za djecu predškolskog uzrasta*** koje potiču maštlu, kreativnost, stvaralaštvo te potiču djecu na igru i druženje – 1 primjerak
- ***taktične igračke*** - 1 primjerak

3. E-KNJIGE - pretplata na e-knjžnicu